

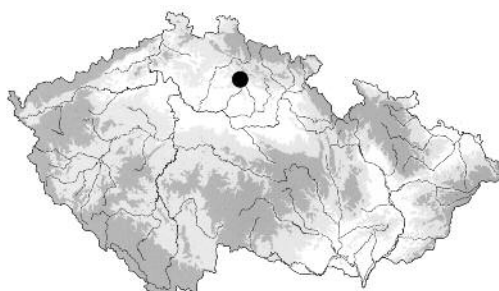
ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY ZE ZÁCHRANNÝCH VÝZKUMŮ NA VALDŠTEJNOVĚ NÁMĚSTÍ V JIČÍNĚ V LETECH 1997–2009

Eva Ulrychová

Od roku 1990 získávalo město Jičín opakovaně finanční prostředky na rekonstrukci ulic a veřejných prostranství Městské památkové rezervace Jičín. První zemní práce na hlavním a největším náměstí pojmenovaném v roce 1990 po vévodovi Albrechtu Václavu Eusebiovi z Valdštejna byly provedeny v roce 1998. Tehdy byl do plochy chodníků lemujících obvod celého náměstí položen kabelovod. Na střední ploše náměstí byly v roce 2000 vykopány rýhy pro instalaci veřejného osvětlení. Po všech těchto zemních pracích a dalších drobných výkopech (sloup s informačními tabulemi, sloup s NN zdrojem, přípojky inženýrských sítí pro některé domy apod.) nebyly plochy i starších výkopů dobře zadlážděny. Nerovný povrch náměstí bylo nutné předláždít. Stalo se tak od listopadu 2008 do srpna 2009.

Od založení města na pozemcích královny Guty Habsburské (a později krále Václava II.) mezi roky 1293 a 1304 je Valdštejnovo náměstí trvale jeho centrem. Městská památková rezervace zahrnuje přibližný rozsah města ve valdštejnském období (1623–1634). Severní obvod náměstí měří 155 m, jižní obvod 156 m, východní 75 m a západní téměř 91 m. Náměstí bylo zřízeno na plošině svažující se k severozápadu (obr. 1).

Na východě k Valdštejnovu náměstí přiléhá Valdštejnské náměstí (název z období před rokem 1989), kde stojí Valdická brána, největší a nejvýstavnější dům čp. 94 (jeho jižní průčelí), budova děkanství a kostel sv. Jakuba Většího. Na náměstí byla rovněž nejspíše v roce 1503 zřízena i rezidence jičínské vrchnosti. Panské sídlo představěné ze tří měšťanských domů bylo po roce 1625 nahrazeno zámek vévody Albrechta z Valdštejna.

Obr. 1. Jičín, Valdštejnovo náměstí, pohled od jihu (10. 4. 1999). Nahoře: poloha lokality na mapě ČR.

ROK 1997

Sklepy Trčkovské (arkádové, západní) části zámku vzniklého spojením tří měšťanských domů po roce 1503 jsou zachovány v několika výškových úrovních. Výplní nepoužívaných portálů a několika jejich prostor je destrukce předcházející zástavby s movitými archeologickými nálezy. Při neoprávněném zásahu do těchto destrukcí byl získán malý soubor keramiky vysoké kvality, který lze datovat do intervalu 1487–1503. V roce 1487 si Trčkové z Lípy koupili velíšké paství a město Jičín, k roku 1503 je uváděno jejich sídlo – „zámek“ postavený ze tří původně panských domů. Nálezy ze sklepů starší části zámku (včetně všech nálezů dále publikovaných) byl uloženy do archeologické sbírky muzea v Jičíně pod ev. č. 2/1998 (Ulrychová 2000, 67).

Soupis nálezů

1. Okrajový střep velkého hnědého hrnce s očazeným povrchem, tloušťka střepu 2,5–3 mm, průměr ústí 22 cm, na okraji podhrdlí čtyři vodorovné řady drobných mělkých vpichů, kvalitní modelace a výpal.
2. Okrajový střep hrnce červeného střepu s očazeným povrchem, na podhrdlí šest mělkých oběžných rýh, kvalitní výpal, tloušťka střepu 2 mm.
3. Jako předchozí, v podhrdlí tři mělké oběžné rýhy.
4. Okrajový střep válcovitého hrdla džbánu pokrytého čtyřmi mělkými oběžnými rýhami, kvalitní výpal, tloušťka střepu 2,5 mm.
5. Střep z okraje ve vrcholu prožlabený, žlutavé barvy pokrytý mazanicí, plavená hlína beze stop po ostřivu, kvalitní výpal, tloušťka střepu 3,5–5 mm.
6. Hnědý střep z okraje nádoby s vnitřní a okrajovou zelenohnědou polevou, na okraji výdutě pět oběžných mělkých rýh, silně otřená poleva na vnitřním povrchu.
7. Osm střepů z výdutě hrnců, pět s očazeným povrchem, kvalitní výpal, tloušťka střepu 2–3,5 mm.
8. Dva zlomky podstav dvou nádob šedého střepu s oboustranně světlehnědým povrchem, kvalitní výpal.
9. Tři větší a devět drobných střepů podstav nádob cihlově červené barvy, kvalitní výpal, tloušťka střepu 2,5–5,5 mm.
10. Zlomek podstavy a stěny hrnce červeného střepu s vnitřní hnědou polevou, kvalitní výpal, tloušťka střepu 2,5–4,5 mm.

Položky 2–7 a 9–10 představují tzv. novopacké červené zboží vyráběné v tomto regionu od závěru 15. do závěru 16. století, od poloviny 16. století i glazovaného (Prostředník 1994, 22–23). Velké objemy střepů tohoto keramického zboží jsou nacházeny ve městech i vsích Jičínska v množství, které potvrzuje hromadnou produkci, prodej – nákup a spotřebu (tzv. střepišťe v areálech nejstarších usedlostí vesnic). Střep nádob je cihlově červený, tloušťky 1,5–2,5 mm vyjma funkčně zesílených částí nádob. Pečlivá modelace a kvalitní výpal jsou základními znaky této keramiky. Nejčastěji nacházenými tvary jsou džbány, hrnky, konvice, mísy, talíře a pánve.

ROK 1998

V roce 1998 byl do plochy chodníků lemujících celý obvod náměstí položen kabelovod. Movité nálezy ze záchranného výzkumu jsou uloženy pod ev. č. 31–34/1998, 36/1998, 49/1998, 52–54/1998, 56/1998, 59/1998, 65–66/1998 (Ulrychová 2000, 68–69).

Hloubka rýh byla 60 (70) cm při respektování přípojek inženýrských sítí obvykle položených níže. Jen výjimečně byly zemními pracemi zasaženy hlouběji uložené archeologické situace. V rýhách pro kabelovod a při opravách dalších inženýrských sítí pro jednotlivé domy byl zjišťován různý stav zachování terénu, od naprosté devastace po zachované úseky kulturních vrstev.

Soupis nálezů

Jižní obvod náměstí

Ev. č. 32/1998, přípojka vody k čp. 3, kulturní vrstva v hloubce 50–60 cm

1. Střep z mísy s přesekávaným lomem, povrch červenohnědý, vnitřní plocha šedá, výrazné ostřivo hrubého písku a zrněk slídy, k. lužická.
2. Šest šedohnědých střepů: 3 okraje vzhůru vytažené, střep z podhrdlí s mělkými rýhami na povrchu, střep z výdutě nezdobený, 2 střepy z podstav nádob – VS 1/2 (období založení města mezi roky 1293 a 1304).
3. Soubor střepů redukčně pálené/zakuřované keramiky, okraj a střepy z výdutě, VS 2 (období kolonizace regionu Vartenberky po roce 1337).
4. Soubor střepů šedohnědé či červenohnědé barvy (35 ks), kvalitního výpalu s velmi jemným křemenným ostřivem dva střepy na povrchu mělce žlábkovány, VS 2 (stavba zámku rodem Trčků z Lípy po roce 1487), tvary: hrnky, hrnce, poklice.

5. Dva světlehnědé střepy z výdutí nádob s červenou malbou.
6. Střep pláště nejspíš nádobkového kamnového kachle světle hnědé barvy.

Ev.č. 33/1998, 34/1998, přípojka vody k čp. 4, do hloubky 60 cm porušený terén

1. Sedm střepů nádob: šedý střep s oboustranně světlehnědým povrchem, dva střepy z výdutě nádoby výrazně tenkostěnné a na povrchu mělce žlábkované, VS 2.
2. Podstava nádoby, šedý povrch dna, světlehnědý povrch podstavy, pět střepů bez výzdoby.
3. Tři zlomky žlutavého skla z nádobky.
4. Šest světlehnědých střepů z nádoby z velmi jemného hrncířského těsta, tloušťka střepu 1,5 mm, nezdobené.

Ev. č. 36/1998, přípojka vody k čp. 6, do hloubky 60 cm zcela porušený terén

1. Čtyři okraje vzhůru vytažené hnědé barvy, povrch světlehnědý a šedohnědý, třetí šedohnědý okraj vykloněný oble zakončený.
2. Celkem 9 zlomků podstav šedohnědých či červenohnědých barevných odstínů.
3. Soubor 33 nezdobených střepů z výdutě nádob šedé, hnědé či červenohnědé barvy. Na dvou podhrdlích rýhy po vytáčení nádob na kruhu, na šedém střepu rýhy. Kvalitní výpal, jemné křemenné ostrivo.
4. Světlehnědý střep z výdutě se dvěma liniemi červené barvy.

Západní obvod náměstí

Ev. č. 38/1998 přípojka vody k čp. 34, do hloubky 60 cm, porušená situace

1. Tři okraje tzv. červeného novopackého zboží s mělkými rýhami na podhrdlí, 1. polovina 16. století.
2. Okraj s částí páskového ucha džbánu novopackého zboží.
3. Část masivní podstavy mísy – pernice, 1. polovina 16. století.
4. Střep z výdutě nádoby, oboustranně hnědošedý povrch, 1. polovina 16. století.
5. Zlomky podstav tří nádob s vnitřní zelenou, hnědou a tmavohnědou polevou, 1. polovina 17. století.

Ev. č. 39/1998, přípojka vody k čp. 35, v hloubce do 20. cm pod sejmutou dlažbou

1. Pět okrajů tzv. novopackého červeného zboží, dva s oboustranně šedým povrchem, 1. polovina 16. století.
2. Šest střepů z výdutě nádob červeného zboží, kvalitní výpal, tloušťka střepu 2-3 mm.
3. Devět střepů s vnitřní zelenou a hnědou polevou (okraje, z výdutí, z podstavy), tvary: džbány, pohár, talíř, hrnek, 2. polovina 16. století.

Ev. č. 40/1998, z křížení rýhy pro kabelovod a přípojky vody před čp. 34 v hloubce 60-80 cm

1. Deset okrajů, červený střep s oboustranně šedým povrchem, kvalitní výpal, tloušťka střepu 2-3 mm, novopacké zboží 1. poloviny 16. století.
2. Pět velkých střepů podstav zásobnic či velkých hrnců, jako předchozí.
3. Část masivního ucha kruhové mísy, zlomek podstavy téhož tvaru, jako předchozí.
4. Tři okrajové zlomky šedých poklic, kvalitní výpal.
5. Dva okraje neglazovaných misek šedohnědé barvy, vnitřní plocha tmavě šedá.
6. Čtyři zlomky páskových uch čtyř nádob (hrníček, dva džbány, šedý hrnek).
7. Světlehnědý střep se dvěma liniemi červené barvy.
8. Dvacet střepů z nádob červeného střepu s vnitřní hnědou polevou různých odstínů, 2. polovina 16.-1. polovina 17. století.
9. Celkem 73 střepů novopackého zboží (z okraje, podhrdlí, z výdutě, z podstavy).
10. Masivní zlomek podstavy a stěny nádoby šedého střepu s oboustranně světlehnědým povrchem, tloušťka střepu 7-15 mm, mladší doba hradištní (?) - VS 1 (?)

Ev. č. 41/1998, v rýze pro kabelovod před čp. 34 a čp. 35, do hloubky 70 cm

1. Vykloněný vně zesílený světlehnědý okraj, okraj mísy – pernice s plastickou páskou, dva střepy z výdutí nádob, nožka pánve, stěna nádoby s částí ucha, střep z výdutě se šedým povrchem, část masivního ucha velké mísy, část podstavy a stěny poháru/nízké mísy se žlábkovaným povrchem – vše červené novopacké zboží, 1. pol. 16. století.
2. Tři okraje džbánu a hrnků s okrajovou a vnitřní hnědou polevou tří odstínů, 2. polovina 16. století.
3. Dva zlomky kachlů: nádobkového červené barvy s vnitřním stříbřitým povrchem, nároží komorového kachle s částí čelní vyhřívací stěny cihlové barvy s velkými zrny slídy, VS 2.

Ev. č. 42/1998, vodovodní přípojka k čp. 36, do hloubky 60 cm narušený terén

1. Střep z výdutě nádoby redukčně páleného/zakuřovaného zboží, VS 2, 14. století.
2. Tři střepy z podstavy a části nádoby šedého střepu a tloušťky 2 mm, VS 2, 15. století.
3. Šest střepů novopackého zboží se šedým povrchem (část ucha, podhrdlí, podstavy, z výdutí), VS 2, závěr 15.-1. polovina 16. století.
4. Čtyři zlomky glazovaného zboží – nožka a část těla pánve, hnědá poleva, okraj a střepy z výdutí nádob se zelenou polevou, závěr 1. poloviny 16. a 1. polovina 17. století.

Ev. č. 48/1998, z přípojky plynu z okraje komunikace plochou chodníku před vjezdem do arkádového nádvoří zámku

Sedm zlomků komorových kachlů červeného střepu s očazenými vnitřními plochami. Na zlomcích ČVS dolní polovina postavy ženy v šatech, neúplná postava v sukničce, další tři reliéfy blíže neurčeny, dva zlomky z pláště komorových kachlů.

Východní obvod náměstí

Ev. č. 52/1998, vodovodní přípojka k čp. 91, do hloubky 60–70 cm

1. Pět střepů novopackého červeného zboží (páskové ucho, podstavy nádob, z výdutě), 1. polovina 16. století.
2. Osm střepů šedé či šedohnědé keramiky z výdutě či podstav nádob, kvalitní výpal, mimořádně jemnozrné křemenné ostřívo, VS 2/NO 1.
3. Okraj a podhrdlí světlehnědé nádobky s vnitřní žlutou polevou, zlomek podstavy s vnitřní tmavohnědou polevou, NO 2/1. polovina 17. století.

Ev. č. 53/1998, z vodovodní přípojky k čp. 92 do hloubky 60 cm

1. Původně třicet zlomků tmavošedé kůže, podle tvaru větších kusů z bot s okrajovým šitím.

Ev. č. 65/1998, v přípojce vody k čp. 90, hloubka 60 cm

1. Část válcovité úchytky a části nožky pánve, skvrny hnědé polevy, 2. polovina 16. století.
2. Světlehnědý zlomek nádobkového kachle s rýhami na vnějším povrchu, 16. století.

Severovýchodní okraj náměstí

Ev. č. 66/1998 před domy čp. 77, 89, 90, v rýze pro kabelovod do hloubky 60–80 cm, destrukce domu shořelého velmi pravděpodobně v roce 1589, destrukce domu včetně kachlových kamen byla rozhrnuta do plochy náměstí, všechny movité nálezy jsou poškozeny vysokou teplotou požáru

1. Soubor pěti zlomků okraje jedné nádoby šedé barvy, VS 2.
2. Čtyři neglazované a šest glazovaných střepů nádob, vše tmavě šedé či tmavě hnědé barvy. NO 2/2. pol. 16. století.
3. Jeden velký a 9 drobných zlomků vrcholových komorových kachlů s římsou, pletencem, 2. polovina 16. století.
4. Celkem 159 drobných zlomků hnědých hnědošedých a červenohnědých nádob, nádobkových či komorových kachlů, 16. století.
5. Celkem 60 velkých zlomků nádobkových kachlů hnědé či hnědočervené barvy, drobné zlomky komorových kachlů, střepy podstav a výdutí nádob červeného novopackého zboží.
6. Celkem 73 hrud výmazu kachlových kamen z nádobkových kachlů porézni struktury po shořelé slámě v mazanici, další tři hrudky spojené s částmi komorových kachlů, tři drobné zlomky komorových kachlů.

Severní obvod náměstí

Ev. č. 54/1998, v rýze pro kabelovod před čp. 61 vedený v hloubce 50–70 cm a pod touto trasou jílovitá vrstva přiléhající k trubce vodovodu ze západního okraje Palackého ulice v hloubce 70–100 cm

1. Deset okrajů novopackého zboží, červený střep většinou s šedým povrchem (džbány, hrnce, konvice), 1. polovina 16. století.
2. Celkem 69 střepů nádob stejného hrncířského zboží, střepy z podstav, výdutí a podhrdlí.
3. Pět střepů z uch: 2× ze džbánů s částí stěny a okraje, jeden zlomek masivního ucha mísy, dva drobné zlomky páskových podélně žlábkovaných uch, 16. století.
4. Podstava duté nožky nádoby světlehnědé barvy.
5. Obitý střep mísy s plastickou páskou šedohnědé barvy.
6. Střep podstavy a části stěny šedé kameniny s hnědým lesklým povrchem.
7. Celkem 11 glazovaných střepů, zelená a hnědá poleva různých odstínů, 1. polovina 17. století.
8. Střep z výdutě větší redukčně pálené nádoby, VS 2, 14. století.

Ev. č. 58/1998, jihozápadně před čp. 73, v rýze pro kabelovod v hloubce 80–100 m.

Železná spojovací skruž se středovým žebrem – spojovací článek dřevěných vodovodních trubek, vnější průměr 106 mm, výška 66–70 mm.

Valdštejské náměstí (druhé malé náměstí obdobného názvu), mezi Valdickou bránou, čp. 94, děkanstvím a kostelem sv. Jakuba. Zde byly zachyceny kamenné základy dvou domů zbořených před stavbou kostela sv. Jakuba Většího před rokem 1629 (*Mencl 1940, 27; ev. č. 56/1998*). V rýze pro kabelovod do hloubky 60 cm byla již narušená kamenná destrukce obou domů (opracované pískovcové kvádry).

Celkem 13 střepů poškozených požárem, na šesti z nich natavené kamínky a písek, hnědá a zelená poleva. Zlomek malovaného hnědého talíře, okraj šedého talíře. Tyčinkovitý železný předmět, nejspíš hřebík s odlomenou hlaví, 2. polovina 16. století.

ROK 2000

Záchranný archeologický výzkum proběhl v celém rozsahu zemních prací stavby veřejného osvětlení na vnitřní ploše náměstí. Zemní práce byly provedeny dvakrát dvěma souběžnými liniiovými výkopy ve dnech 11.–24. 5. 2000 (*Ulrychová 2003*). Nálezy byly zjišťovány zejména v jižní polovině náměstí a v pásu náměstí mezi ulicemi Palackého a Smiřických – před vjezdem do zámku. Nálezy podkov byla vymezena cesta napříč náměstím, která je závěrečným úsekem komunikace Holínským předměstím po hrázi rybníka Kníže Palackého (dříve Panskou) ulicí do náměstí a do vjezdu do nádvoří zámku ulicí Smiřických. Do hloubky 60 cm od povrchu dlažby byly z plochy i profilu rýh z tmavošedé vrstvy vybírány střepy nádob a železné podkovy (ev. č. 10/2000).

Keramika

1. Nejstaršími nálezy je pět střepů šedé redukčně pálené/zakuřované keramiky – okraj velkého džbanu, střep ze stěny válcovité nádoby se stopami po modelaci nádoby z válečků hlíny, tři střepy z výdutí nádob bez výzdoby. Tato keramika se v Jičíně a regionu vyskytuje nejdéle od poloviny 14. století a lze ji spojit s kolonizací kraje Vartenberky, kteří se zde zakoupili v roce 1337.
2. Další soubor osmi střepů je obdobný jako nálezy ze záasy sklení zámku (1997). Tato keramika je výrazně tenkostěnná, s příměsí jemného křemenného oštriva, hnědých či šedohnědých odstínů a bez výzdoby. Jeden hnědošedý střep je z okraje kahánku. Tři střepy z výdutí nádob jsou výrazně očázené, jeden na vnitřní stěně.
3. Celkem 15 střepů tzv. červeného novopackého zboží – okraje džbanů, dva s odlomenými uchem, zlomky podstav, páskových uch a z výdutí dalších užitkových tvarů. Běžná keramická produkce v regionu v závěru 15. a první poloviny 16. století.
4. Posledním souborem je glazované zboží druhé poloviny 16. století. Opět džbány, pásková ucha, mísy, talíře s polevou převážně hnědé barvy a několika jejich odstínů.
5. Výjimečným nálezem je zlomek podstavy talíře hnědého střepu, tmavošedé vnitřní polevy prořezávané na střep. Tento střep lze datovat až do první třetiny/poloviny 17. století.

Železa

Sedm železných podkov pochází z bahnitě vrstvy z plochy náměstí mezi ulicemi Palackého a Smiřických. Je jimi vymezena hlavní komunikace náměstím v 16.–17. století. Šest podkov je zachováno bez poškození, sedmá má vylomenou část oblouku mezi dvěma obdélnými otvory. Nejmenší podkova má tři a tři protilehlé nepravidelně oválné otvory. Ostatní podkovy mají šest přibližně obdélných otvorů, jedna osm. Výška podkov koliduje mezi 98 a 122 mm, maximální šířka včetně ramen mezi 98 a 110 mm.

LÉTA 2008–2009

Záchranný výzkum byl prováděn při předlážďení celého náměstí – jeho vnitřní plochy a obvodové obslužné komunikace (ppč. 1171). Bez zásahu zůstaly plochy chodníků podél podloubí všech domů, do nichž byl v roce 1998 položen kabelovod (viz kap. Rok 1998).

Postup zemních prací byl stejný pro celou stavbu: Z plochy náměstí a komunikací byla sejmuta dlažba, odtěženo pískové lože výšky přibližně 20 cm a poté byla celá plocha při zachování sklonu náměstí od jihovýchodu k severozápadu snížena o dalších 20–30 cm, aby tak dosáhla hloubky 40/50 cm pod sejmutou dlažbu. Po obvodu vnitřní plochy náměstí byla vyhloubena 50–60 cm hluboká (tj. do hloubky 90–100 cm od povrchu pískového lože sejmuté dlažby) rýha pro veřejné osvětlení (třetí stavba veřejného osvětlení, viz kap. Rok 2000). Předlážďení náměstí proběhlo v pěti hlavních etapách od poloviny listopadu 2008 do závěru srpna 2009 (obr. 2).

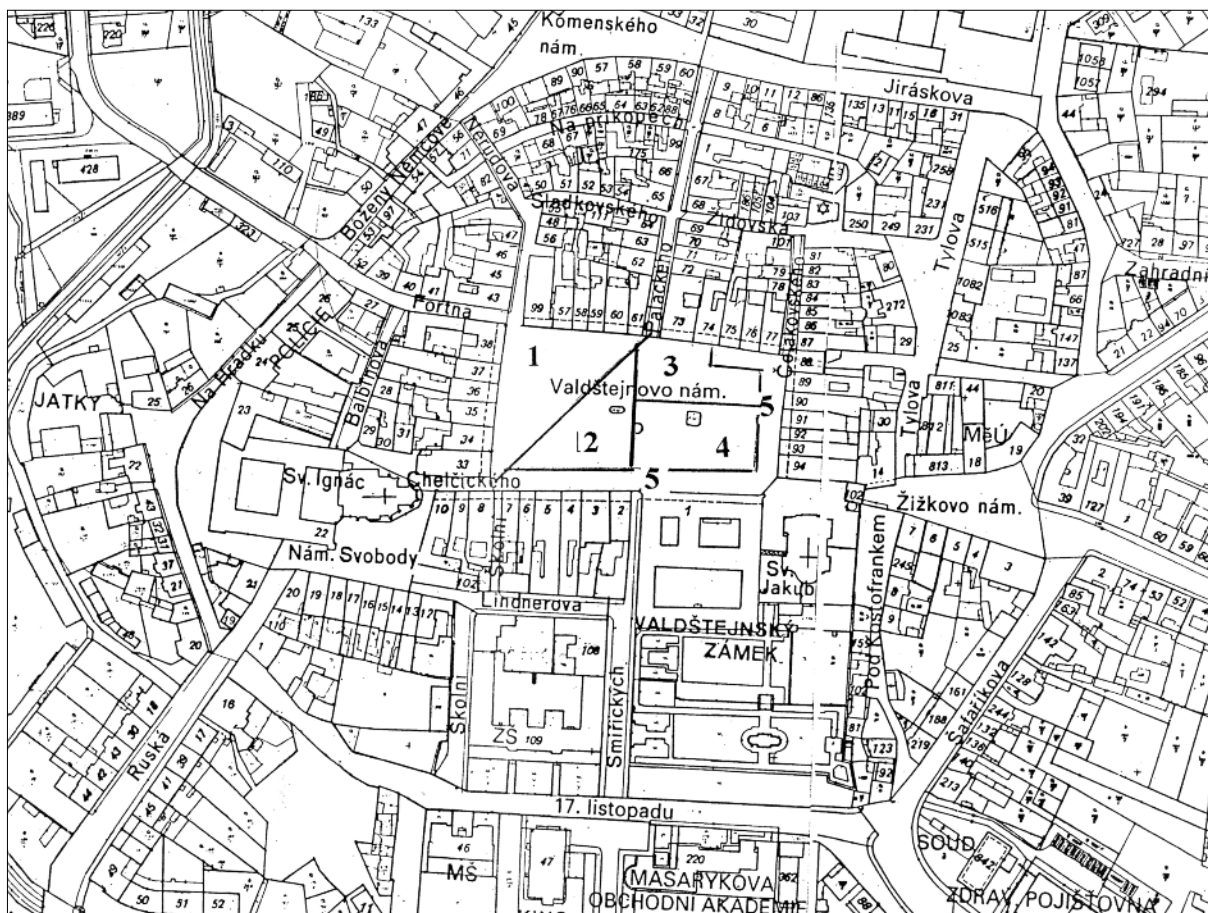
Etapa I: 12. 11.–27. 11. 2008, 25. 2.–17. 3. 2009, severozápadní část náměstí

Povrch severozápadní, nejnižší části náměstí byl v hloubce 40 cm pod sejmutou dlažbou plošně překryt stavebním odpadem (písek, vápenná omítka, zlomky cihel). Předpokládám, že se jedná o stavební odpad ze stavby třetích podlaží čtyř domů v západní části náměstí ze 40. let 19. století. Jen místy byla skrývána tmavošedá vrstva se střepy nádob, zlomky kachlů, početnými odřezky dřeva, větvemi, zlomky prken, kolíků apod. Na skryté ploše před domem čp. 37 a čp. 38 byl využit detektor kovů. Protože se na toto nejnižší místo náměstí stahovala voda (a ulici Fortnou stékala do Cidliny), byl nalezen pouze jediný železný hřebík a velký počet hrudek rzi bez kovového jádra. Nerovný povrch této části náměstí po provedené skrývce byl způsoben trvalým prosakováním vody z vyšších částí náměstí.

Soubor střepů nádob je značně nesourodý a dokládá opakované zásahy na ploše náměstí od poloviny 16. do poloviny 18. století (M Jičín č. inv. 13877–13910, *Ulrychová 2008*). Zásahy v této části náměstí lze spojit i s plošnými požáry města v roce 1589, 1681 a 1768.

Soupis nálezů

1. Tři šedohnědé střepy z výdutě a podstavy nádob, 2. polovina 15.–1. polovina 16. století.
2. Jedenáct neglazovaných střepů, 6 náleží tzv. červenému novopackému zboží závěru 15. a první poloviny 16. století. Jedná se o lokální hromadnou produkci užitkové keramiky, jen výjimečně zdobené bílou či červenou malbou, nacházené běžně po celém Jičínsku (*Prostředník 1994*, 22–23).
3. Třináct glazovaných střepů: mísa, miska, džbán, pánev, hrnek, talíř a další tvary. Okraj se zelenou polevou a zlomek podstavy džbanu s vnitřní červenohnědou polevou (č. inv. 13890, 13886) jsou v nálezovém souboru ze záasy gotické části zámku ve Starých Hradech u Libáně datovány před rok 1573 (stavba zámku 1567–1573). Další barvy polevy: olivově zelená a několik odstínů hnědé.
4. Okrajový střep kameninové nádoby s hnědou polevou, 1. polovina 17. století.
5. Železný hřebík.
6. Osm zvířecích kostí: ovce/koza, prase domácí.

Obr. 2. Jičín, Valdštejnovo náměstí 2008–2009. 1–5 – etapy předláždění náměstí

Rýha pro kabelovod byla vyhloubena v obvodu vnitřní plochy náměstí. V severním i jižním úseku byly sebrány movité nálezy z destruktčních vrstev nejspíš výše uvedených požárů 16. a 18. století. V severním úseku to bylo 20 cihlově červených a jeden hnědě glazovaný střeš z poloviny 16. století (M Jičín č. inv. 15993–16013), v jižním úseku 7 šedých či šedočervených kvalitně vypálených nezdobených střešů a jeden světlehnědý střeš s vnitřní hnědozelenou polevou. Pět rezných zlomků šedé a červenohnědé barvy pochází z nádobkových kachlů, nároží vně cihlové a uvnitř šedé barvy s částí čelní vyhřívací stěny se stříbrně šedou povrchovou vrstvou z komorového kachle (M Jičín č. inv. 16014–16028).

Před domy severní části náměstí (čp. 57–59) byla v hloubce 40 cm pod sejmutou dlažbou odkryta vrstva cihlově červené barvy s fragmenty cihel rozhrnutá do plochy náměstí. Pod touto vrstvou byl povrch obslužné komunikace i část vnitřní plochy náměstí tvořen pásy šedohnědé či šedočervené destruktční vrstvy v šířce pozemků těchto tří domů. Jedná se o požárovou destrukci rozhrnutou do náměstí. V úvahu připadá pouze velký požár v roce 1589, kdy domy na náměstí byly ještě dřevěné. Vévoda Valdštejn (v Jičíně 1623–1634) přísně dohlížel na to, aby měšťané stavěli domy na náměstí z kamene.

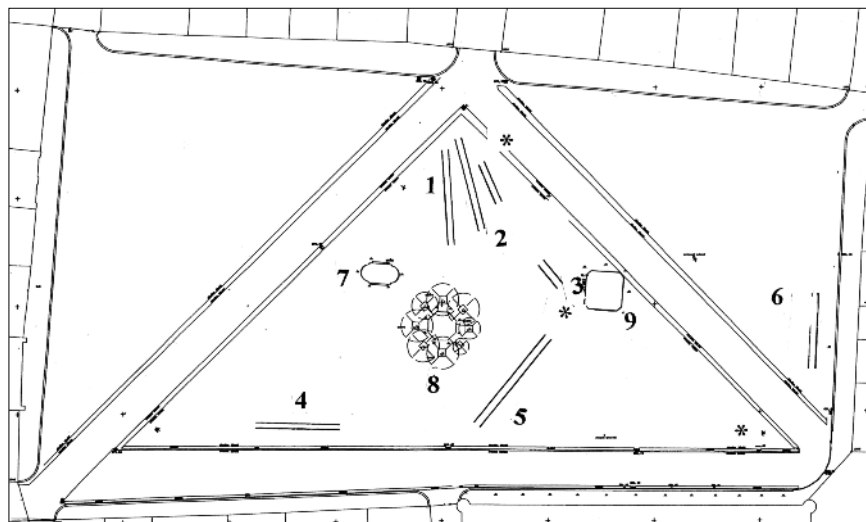
Před čp. 58 byla v rýze pro kabely v hloubce 60 (100) cm na ploše asi půl čtverečního metru zachycena dlažba (?) z nepravidelně oválných kamenů s rovným povrchem. Mohlo by se jednat o dlažbu položenou z příkazu Buriana Trčky z Lípy v roce 1585 nebo vévody Valdštejna (Mencl 1940, 358–359).

Etapa II: 2. 4.–16. 4. 2009, střed náměstí mezi ulicemi Palackého a Smiřických

Při skrývce plochy do hloubky 40 cm pod sejmutou dlažbou byly objeveny dřevěné vodovodní trubky čtyř již dříve zjištěných vodovodů (obr. 3).

Nejmladší z nich byl položen od východní z obou kašen k nejstarší části jezuitské koleje u kostela sv. Ignáce v roce 1652 (Mencl 1940, 363) – tj. jižní částí náměstí. Tento vodovod nebyl na náměstí zjištěn. Na rozdíl od téměř rozpadlé části tohoto vodovodu odkryté v roce 2006 severně od gotického portálu kostela byla vodovodní trubka, uložená ve výrazně zvodněné jílovité vrstvě v hloubce 60–70 (100–110) cm před rozhraním čp. 4 a čp. 5, velmi dobře zachovaná. Směřovala k čp. 33 (městská solnice) a do

Obr. 3. Jičín, Valdštejnovo náměstí 2009. Kašny a dřevěné vodovody. 1 – předvaldštejnský vodovod z Palackého ulice (1996); 2, 3 – vodovod z valdštejnského období; 4 – vodovod do jihozápadní části náměstí; 5 – vodovod k ulici Smiřických; 6 – dva křížící se vodovody před čp. 93 a čp. 94; 7 – tzv. Konvičkova kašna; 8 – morový sloup; 9 – kašna se sochou Amfytritě; * – torza dřevěných trubek v sekundárním uložení (1998, 2008–2009)

ulice Chelčického (Kotevní). Po dokumentaci byla překryta jemným šedým pískem a podsypem pro novou dlažbu.

Zatím nejstarší v Jičíně zjištěný vodovod byl položen od vodárenské věže u rybníka Kníže Palackého ulicí do kašny na náměstí (Ulrychová 1994). Původní dataci do 1. třetiny 17. století (Ulrychová 1997) je potřebné posunout do 16. století. Podporuje ji nově zjištěný vodovod paralelně položený východní částí ulice Palackého (Ulrychová 1998), zjištění úseků obou těchto vodovodů v severním okraji náměstí (proti vyústění ulice Palackého) a jejich směru do jeho středu. To platí i při jeho srovnání se všemi dosud zjištěnými raně novověkými vodovody v Jičíně – je výrazně větší, nepodařilo se zjistit způsob spojování trubek a viditelně byl položen z jiného druhu dřeva než všechny ostatní. Tento dřevěný vodovod směřoval západní částí Palackého (Panské) ulice do středu náměstí ke starší části zámku – rezidenci rodu Trčků z Lípy. Ti se stali jičínskou vrchností v roce 1487. Severozápadně u východní z obou kašen (se sochou Amfytritě, st. pč. 532) byla objevena celá vodovodní trubka i s oběma železnými spojkami, která vedla do mladší části zámku postavené vévodou Valdštejnem. Po zhotovení výkopu a položení kabelů byla nepoškozená zpět uložena přesně zpět na místo, odkud byla vyjmuta. U západního okraje této kašny bylo v sekundárním uložení objeveno torzo další vodovodní trubky s jehličnatého dřeva. Poslední torzo vodovodní trubky bylo objeveno v blízkosti obou vodovodů v severním okraji náměstí proti ústí ulice Palackého. Jedná se o nález z roku 1996 znovu uložený do země. Mohl být součástí vodovodu severním okrajem náměstí.

Soupis movitých nálezů

Z hloubky 40 cm jižně u západní tzv. Konvičkovy kašny (stpč. 534) s meteorologickou stanicí byla z povrchu zcela narušené situace sebrána keramika a železa ze 16. století (M Jičín č. inv. 16323–16339, Ulrychová 2009).

1. Deset střepů cihlově červeného novopackého zboží bez výzdoby, dva šedohnědé střepy z podhrdlí a okraje nádoby.
2. Tři cihlově červené střepy s olivově zelenou polevou, nejstarší poleva regionu, před polovinou 16. století.
3. Větší polovina železné podkovy. Místo nálezů leží v trase komunikace mezi Palackého ulicí (od Prahy) napříč náměstím do vjezdu do zámku v ulici Smiřických (viz kap. Rok 2000).
4. Dva kované železné hřebíky.

Mezi morovým sloupem se sochou Panny Marie (střed náměstí) a jižním okrajem vnitřní plochy náměstí (směrem na ulici Smiřických) byl v hloubce 40 cm pod snímanou dlažbou odkryt povrch tmavošedé vrstvy velikosti přibližně 10 × 12 m. Tvořila ji jílovitá tmavošedá biologickým odpadem tvořená vrstva s nálezy z 1. poloviny 14. století – tedy původní povrch náměstí. Po jen povrchovém začištění byl sebrán vzorek tvořený směsí drobných střepů redukčně pálené/zakuřované keramiky, zvířecími kostmi a zlomky různě velikých dřev, větvemi a dřevěnými odřezky (M Jičín č. inv. 16340–16537). Vrstva byla překryta pískem, drobným štěkem a podsypem pro novou dlažbu.

1. Soubor šedé zakuřované keramiky (č. inv. 16340–16430). Okraje s podhrdlím zdobeným kolkem, střepy z výdutí a podstav hrnců, poklice s odlomeným okrajem. Kvalitní modelace, výpál i výzdoba (převážně motiv rybí kosti).

2. Cihlově červené novopacké zboží (č. inv. 16431–16450). Střepy z nádob běžných tvarů, výzdoba oběžnou linií vpichů a jednotlivou rýhou. Střep z podstavy světle šedohnědé nádoby. Zlomek okraje nádobkového kachle cihlově červené barvy.

3. Zvířecí kosti (č. inv. 16451–16535): tur domácí, prase domácí, ovce/koza.

4. Zlomky dřeva jehličnanu (č. inv. 16535–16537).

V rýze pro kabely před rozhraním domů čp. 4 a čp. 5 byl v hloubce 60 (100) cm v mělké prohlubni překryté drobným kamením na rozhraní tmavošedé a světlešedé jílovité vrstvy nalezen depot železných podkov a železné kruhové výseče s otvory. Z tmavošedé vrstvy nad tímto místem byla sebrána další velmi zkorodovaná podkova, zlomky dřev, větví a zvířecí kosti (M Jičín č. inv. 16538–16552).

1. Čtyři celé nepoškozené a velmi dobře zachované železné podkovy, jedna se dvěma hřeby v otvorech. Masivní podkova s odlomeným ramenem silně zkorodovaná. Kruhová železná výseč se třemi otvory. Datace: 1. polovina 17. století.

2. Masivní plošně zkorodovaná podkova. Datace: 17.–18. století?

3. Zvířecí kosti: ovce/koza, tur (?)

4. Čtyři zlomky dřev, z větví, z prken.

Etapa III: 27. 4.–23. 6. 2009, severovýchodní čtvrtina náměstí mezi ulicemi Palackého a Čelakovského

Proti ústí ulice Palackého do náměstí a před domy čp. 73–75 byly na skryté ploše náměstí sebrány střepy nádob datovaných do 16.–17. století a zlomek kachle z 18. století. (M Jičín č. inv. 16553–16575).

1. Dva šedé okraje džbánů, část podstavy a stěny světlehnědé nádoby, 15. století.

2. Střepty novopackého červeného zboží, část s polevou zelené, hnědé a žluté barvy, čtyři polévané střepy přepáleny, 2. polovina 16. století.

3. Zlomek komorového kachle s tmavohnědou polevou.

4. Čtyři zvířecí kosti: ovce/koza, tur domácí.

V severovýchodním okraji náměstí, v rýhách pro kabely vyhloubených v ploše obslužné komunikace, byla znovu zachycena destrukce domu zjištěná již v roce 1998 v rýze pro kabelovod zde položený do vozovky mezi dvěma chodníky (viz kap. Rok 1998, *Ulrychová 2000*, 68). Několik vrstev této destrukce bylo tvořeno mazanicí, zlomky kachlů a střepy nádob. Destrukci dřevěného domu rozhrnutou do plochy náměstí lze velmi pravděpodobně datovat k roku 1589, kdy vyhořelo celé tehdy ještě dřevěné město Jičín. Byly poškozeny i kamenné stavby. Ze tří rýh pro kabely procházejících touto destrukcí byl opět získán soubor žárem poškozených střepů nádob, kamnových kachlů a mazanice (M Jičín č. inv. 16576–16 942).

Soubor střepů nádob I (č. inv. 16576–16740)

1. Celkem 47 střepů nádob představuje cihlově červené novopacké zboží. Přepálené střepy mají šedý povrch, ale nejsou tvarově zdeformovány. Čtyři střepy pocházejí ze dvou velkých mís – pernic zdobených plastickou páskou a rytou výzdobou vlnicí a vodorovnými rýhami. Dalšími střepy jsou: okraje džbánů a konvic, ucho džbánu, nožka a dutá rukojeť pánve, střepy z výdutí džbánů, konvic (?), misek a hrnků a jejich podstav.

2. Glazované keramické zboží má plošně poškozenou polevu (původně hladký povrch) s výraznou změnou barvy do tmavě šedých odstínů. Identifikovat lze střepy talířů, pánví a hrnků.

Soubor střepů nádob II (č. inv. 16741–16840)

1. Neglazované cihlově červené novopacké zboží (65 střepů) je zčásti cihlově červené barvy, několik střepů prošlých žárem je šedé barvy. Pokud lze určit, jedná se o zlomky okrajů a ucha džbánů a konvic, nožky a rukojeti pánve, dále je v souboru rohová část pekáče, a střepy hrnců a hrnečků a šedého cedníku.

2. Glazované zboží střepu cihlově červené či světle hnědé barvy je na vnitřní ploše pokryto převážně hnědou polevou několika odstínů. Dva střepy z talířů nesou zelenou polevu. Z keramických nádob jsou zastoupeny hrnce, džbány, talíře a pánve. Poleva deseti střepů je poškozena požárem.

Soubor střepů nádob III (č. inv. 16841–16884)

Tento soubor byl vysbírán z červené mazanice vrstvy destrukce shořelého domu. Všechny střepy jsou výrazně přepáleny do šedých a světlehnědých odstínů, vnitřní polevy jsou zcela změněné ve struktuře i barvě – převažují tmavošedé odstíny. Povrch a vnitřní plocha okrajového střepu větší mísy jsou stříbřitě bělavé. Tvarově nejsou žádné střepy deformovány s výjimkou jediného prasklého střepu z podstavy větší nádoby. Pokud lze určit, jedná se o stejný sortiment nádob jako u předchozích dvou souborů.

Soubor střepů nádob IV (č. inv. 16885–16919)

V délce asi půl metru byla v ploše rýhy pro kabely vně konce destrukce shořelého domu (tj. z rozhraní domů čp. 89 a čp. 90) vysbírána výrazná kumulace střepů několika menších nádobek (hrnků). Celé tvary se sice nepodařilo slepit,

ale jedná se o nejméně pět nádob – hrnků. Všechny střepy mají světlehnědý tenkostěnný střep (tloušťka střepu 1,7–2,3 mm), nádoby byly velmi kvalitně vymodelovány a vypáleny. Vnitřní hnědozelená poleva všech tří kusů se liší odstínem. Na povrchu pod okrajem byl jeden z hrnků vyzdoben vodorovnou, asi původně červenou linií, druhý pak šedou ev. šedohnědou linkou (další malované linky na výduti), povrch třetího byl pod šedohnědou linkou vodorovně mělce rýhován. V souboru je ještě větší střep z výdute dalšího džbánu (?) s odlišným mělkým povrchovým rýhováním na výduti a další střep z podhrdlí s velmi nízkou červenou vlnicí.

Kamnové kachle (č. inv. 16920–16932)

Zlomky různých částí nádobkových a komorových kachlů lze přiřadit nejméně čtyřem destruovaným kachlovým kamnům. Čtyři zlomky komorových kachlů nesou zelenou polevu, dva hnědou. Další části kachlů jsou režné, jeden byl vrcholovým kachlem s nástavcem v podobě cimbuří. Na čelní vyhřívací stěně je určitelná ruka s mečem a mužská hlava s baretem. Jeden zloмок z pláště nádobkového kachle je tvarově deformován. Všechny kusy jsou na povrchu světlešedé až bělavé barvy.

Mazanice (č. inv. 16993–16942)

Z destrukční vrstvy byly vybrány větší kusy mazanice ze stěn původního domu s charakteristickými otisky dřevěné konstrukce. Jeden z rohových kusů (9 × 14 cm) nese na svém povrchu stopy žluté, červené a modré výmalby místnosti rostlinným motivem.

Obvodem vnitřní plochy náměstí paralelně s obslužnou komunikací (před domy čp. 90–94) byla vyhloubena rýha pro kabely do hloubky 90–100 cm od povrchu podsypu sejmuté dlažby. Od jižního okraje šohelého domu (1589) byla výplň rýhy tmavošedá kulturní vrstva s nálezy. Pod ní byla zachycena světlešedá jílovitá vrstva (přibližně 10 cm mocná), která dále k jihu dosáhla výšky až 25 cm. Z kulturní vrstvy v ploše výkopu byl sebrán soubor nálezů ze středověkého a raně novověkého města (M Jičín č. inv. 16943–17034).

Střepy nádob

1. Šest střepů šedé redukčně pálené/zakuřované keramiky pochází nejméně ze tří nádob – zásobnice a hrnků. Hrncel byl na podhrdlí zdoben motivem rybí kosti a měl páskové ucho. Střepy ze zásobnice jsou nezdobené.
2. Další soubor tvoří masivní ucha a střepy velkých mís (13 střepů) červenohnědé a šedé barvy. Pod nízkým konickým okrajem byly mísy vodorovně rýhovány jako ucha. Střep mísy a neúplné ucho jsou přepálené a mírně deformované a mají bělavě stříbrný povrch. Jedná se o tvar běžně nacházený v centru Jičína.

Zvířecí kosti

Celkem 22 ks bylo určeno jako kosti tura domácího, ovce/kozy a prasete domácího – tedy stále stejný sortiment pro maso chovaných domácích zvířat.

Soubor kovových nálezů

Železná olovnice (?) tvaru komolého kužele délky 124 mm bez závěsné části. Polovina železné podkovy. Pět různých železných hřebíků. Měděný plech z okraje nádoby (?).

Sklo

Celkem 47 zlomků podstav nádobek, podstav číšek či pohárů zeleného odstínu. Výzdoba jen dvou zlomků – tlačené oválné

Obr. 4. Jičín, Valdštejnovo náměstí 2009. Vodovod do rezidenční části zámku

Obr. 5. Jičín, Valdštejnovo náměstí 2009. Vodovod k jihozápadnímu okraji náměstí

otvory, bílá a šedá linie složená z teček. Podstava nádoby s tlačným vzorem pásků prohlubní a zlomek podhrdlí s rytou výzdobou jsou velmi mladé (19. století?).

Kůže

Před čp. 92 byly sebrány původně tři kusy kůže. Dva tenké jsou po obvodu šité (z boty), třetí je odřezkem kůže silné 1 mm.

Etapa IV: 25. 6.–3. 7. 2009, jihovýchodní čtvrtina náměstí, plocha před zámkem a ke kašně se sochou Amfytritě (stpč. 532)

Movité archeologické nálezy (č. inv. 17253–17308 – střepy nádob, zlomky želez), mince (krejcar Františka I., numismatika – č. inv. 3279) byly sesbírány na povrchu skryté plochy. Část kovových nálezů byla vyhledána pomocí detektoru kovů před zámkem. Zde byla při skrývce a snižování povrchu do požadované hloubky 40 cm pod sebranou dlažbu již v hloubce 25 cm skrývána vrstva z velkých neopracovaných kamenů mocná 20–30 cm. Byla odtěžena jen zčásti a překryta kamenitou drtí, novým podkladem pod podsyp nové dlažby. Mezi neopracovanými kameny bylo zaznamenáno několik recentních střepů, zvířecích kostí a kusů dřeva.

Poslední krátký úsek dosud neznámého vodovodu byl v délce jedné vodovodní trubky (7,6 m) spojené železnými skružkami s dalšími dvěma vodovodními trubkami očištěn v hloubce 40/45 cm jihozápadně od kašny s Amfytritě. Směřoval k měšťanským domům v jižní části náměstí (čp. 2–5) nebo do ulice Smiřických. Po dokumentaci byl rovněž překryt pískem a jemnou kamennou drtí a ponechán na místě. V rýze pro kabely mezi kašnou s Amfytritě (tj. východní kašnou) a severním okrajem zámku byla v hloubce 25 (65) cm začištěna destrukce recentních kamen, ohniště a vrstvička rostlinného materiálu (seno–sláma). Tato situace se může vztahovat k pobytu pruských vojáků na náměstí mezi 29. 6. a 3. 7. 1866. O 20–30 cm níže v širší výkopu pro kabely byly odkryty již poškozené dvě křížící se dřevěné vodovodní trubky směřujících k jižní/starší části zámku.

Z plochy jihovýchodního okraje náměstí a plochy před zámkem byl i pomocí detektoru kovů shromážděn následující soubor nálezů:

1. Střepy nádob: celkem 14 střepů, z toho 10 s polevou hnědých odstínů, jeden střep se zelenou a dva se žlutou polevou. Nádoby: pánve, hrnce, talíř.
2. Zvířecí kosti: 8 ks, zuby, kosti končetin, zlomek žebra – tur domácí, ovce/koza, prase domácí, drobná kost ptačí (?).
3. Železa: dvě podkovy, jedna s odlomeným zakončením ramene. Dva tyčinkovité předměty – jeden ataší nádoby (?), plochá destička odlomená od další části předmětu, drobný hřebík.
4. Kovový knoflík (slitina mědi) z důstojnické uniformy, zcela nepoškozený s očkem. Vrchní plocha bohatě zdobena (obr. 6). Datace: 1. polovina 17. století.
5. Tři zlomky větví, jedna opracována do tvaru kolíku.

V rýze pro kabely před čp. 94 (JV okraj náměstí) a ve dvou šachtách před zámkem byla v hloubce 40–80 (80–120) cm zachována šedá vrstva s nálezy (č. inv. 17309–17337).

1. Střepy nádob: tři žárem poškozené a deformované střepy z talíře, džbánu a výdutě další polévané nádoby – přemístěné z požárové destrukce domu v SV rohu náměstí.
2. Osm střepů – sedm s polevou zelených a hnědých odstínů, jeden červenohnědé barvy bez polevy z podstavy nádoby.
3. Osm zvířecích kostí. Zastoupen tur domácí, ovce/koza, prase domácí.
4. Železa: masivní hrot s obdélným zakončením, délka 190 mm. Nůž s kostěnou střenkou zdobenou vybějenými kroužky, čepel jen u střenky – práce bosenských řemeslníků 2. půle 19. století. Prohnutá čepel nože s trnem délky 132 mm. Polovina malé podkovy, výška fragmentu 113 mm. Dva železné hřebíky.
5. Fragment po obvodu šité kůže – část vnitřního povrchu levé boty.
6. Tři kusy dřeva, část větvičky, část zahroceného plochého prkénka, část ze dvou stran přitesaného kolíku. Vše hnědošedé barvy.

Etapa V: 9. 7.–13. 7. 2009

Zemní práce této etapy předláždění Valdštejnova náměstí v Jičíně se týkaly obslužných komunikací podél severovýchodního, východního a jižního obvodu náměstí.

Obslužná komunikace v SV rohu náměstí byla skryta do hloubky 40 cm se zjištěním vrstvy stavebního odpadu promíšeného šedým jílem, zlomky cihel a drobnými kameny. Nebyly zde zjištěny žádné movité nálezy. Východní obslužná komunikace se po skrývce do hloubky 40 cm pod sejmutou dlažbu dělila na dva pásy. Východní, bližší chodníku, byl téměř plošně porušen výkopy pro inženýrské sítě domů. Západní byla v požadované hloubce povrchem destrukční vrstvy domů shořelých nejspíš v roce 1589. Jižní obslužná komunikace byla před zámkem a ústím ulice Smiřických a před domem čp. 2 (tj. její vý-

chodní úsek) již v hloubce 20–25 cm pod povrchem snímané dlažby tvořena vrstvou lomového kamene a šedočerveným štěrčkem zcela recentního původu. V rýze pro kabely byla v hloubce 40–60 (80–100) cm šedá vrstva promíšená šedým a žlutým jílem zcela bez movitých nálezů. Zjištěná situace potvrzuje předpoklad, že před zámkem se opakovaně uklízelo odtěžením bahnitých vrstev a navážením různě hrubého štětu. Táž situace byla zjištěna po skrývce do požadované hloubky i před domy čp. 2–6 opět bez zjištění movitých nálezů.

Nálezy východní obslužné komunikace (č. inv. 17338–17350)

Všechny pocházejí ze začištěného povrchu západní poloviny obslužné komunikace (požárová vrstva 1589?), zlomky kůží pocházejí z povrchu této destrukce před čp. 92.

1. Osm střepů z podstav a výdutí nádob cihlově červeného novopacského zboží. 1. polovina 16. století.
2. Čtyři střepy z podstav a výdutí čtyř nádob se zelenou a hnědou polevou různých odstínů.
3. Celkem 22 fragmentů kůže s obvodovým šitím z bot. Jeden fragment dvouvrstevný – ze slabé a silnější kůže.
4. Další i dvouvrstevné odřezky silné kůže – celkem 21 ks.

ZÁVĚR

V roce 1990 již poněkolkáté přejmenované náměstí bylo vždy centrem města založeného v mezidobí 1293–1304 (*Regesta diplomatica 1882*, č. 2015/s. 1624; *Ulrychová 2009*, 459). Původně obdélné s pravidelným rozložením ulic v rozích a ve středu severní a jižní strany doznalo změn po několika požárech. Stavitele nových domů (jen v 16. století zaznamenáno 10 velkých požárů) nedodržovali původní tvar náměstí, uliční čára celého obvodu zástavby náměstí se posouvala oběma směry. Zvlášť patrné to je v jihozápadním obvodu (před domy čp. 2–7). Východně od čp. 2 byla v zámeckém parku objevena destrukce dvou domů požárem ve druhé polovině 14. století (*Ulrychová 2010*). Je pravděpodobné, že tento požár postihl i zástavbu dřevěnými domy pod dnešními domy čp. 2–7. Před opětovnou zástavbou pohořelých parcel byl ovšem postaven dům čp. 33 (městská solnice), kterým byl prodloužen jižní okraj západní části náměstí. Od začátku 90. let 14. století byl stavěn gotický kostel sv. Ignáce (původně sv. Jakuba). K němu vede i dnešní ulice Chelčického (dříve Kotevní) právě kolem čp. 33. Poté byly zastavěny pozemky pod dnešními čp. 2–7, které musely tuto cestu respektovat, a proto byly postaveny jižněji než předcházející. Uliční čára zámku směřuje k jihovýchodnímu nároží čp. 33.

Na náměstí byla vodovody položenými od vodárenské věže u rybníka Kníže do tří kašen přiváděna voda z řeky Cidliny. Z těchto kašen byla pak rozváděna do domů a do jezuitské koleje. V roce 2009 byly odkryty části již známých vodovodů do starší i mladší části zámku a nově úsek vodovodu do jihozápadní části náměstí. Nově zjištěnými je vodovod směřující k ulici Smiřických či k domům čp. 2–5 a dvojice křížících se trubek směřující do starší části zámku. Do obvodu náměstí byla opakovaně rozhrnována destrukce požárů včetně největšího z nich z roku 1589, kdy shořelo celé město. Proto byly za vlády vévody Valdštejna (1623–1634) podle jeho opakovaného příkazu domy na náměstí stavěny z kamene.

Největší nálezy soubor představují movité nálezy z domu v severovýchodním okraji náměstí, který shořel velmi pravděpodobně v roce 1589. Nečekaným nálezem je soubor podkov a kruhového polotovarů z rýhy pro kabely před rozhraním čp. 4 a čp. 5. Cenným předmětem je úplný nepoškozený vojenský knoflík datovaný do 17. století, nalezený v jihovýchodním okraji náměstí před zámkem.

Obr. 6. Jičín, Valdštejnovo náměstí 2009. Ozdobný knoflík (17. století)

PRAMENY A LITERATURA

- Mencl, J. 1940: Topografie města Jičína I. Jičín.
- Prostředník, J. 1994: Novopacké hrnčářství od pravěku po středověk, Z Českého ráje a Podkrkonoší 7, 7–28.
- Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae. Pars II. Ed. J. Emler. Pragae 1882
- Ulrychová, E. 1994: Dřevěné vodovody z 1. třetiny 17. století v Jičíně, Zpravodaj muzea v Hradci Králové 20, 137–141.
- Ulrychová, E. 1997: Jičín, okr. Jičín, Výzkumy v Čechách 1993–5, 85.
- Ulrychová, E. 1998: Jičín, okr. Jičín, Výzkumy v Čechách 1996–7, 65.
- Ulrychová, E. 2000: Jičín, okr. Jičín, Výzkumy v Čechách 1998, 67–69.
- Ulrychová, E. 2003: Jičín, okr. Jičín, Výzkumy v Čechách 2000, 92.
- Ulrychová, E. 2008: Jičín, okr. Jičín. Nálezové zprávy, Archiv NZ ArÚ v Praze, čj. 13687–13689/2008.
- Ulrychová, E. 2009: Jičín, okr. Jičín. Nálezové zprávy, Archiv NZ ArÚ v Praze, čj. 15327, 15334–15341/2009.
- Ulrychová, E. 2010: Záchraný archeologický výzkum v zámeckém parku v Jičíně v roce 2009, Archeologie ve středních Čechách 14, 441–447.

DIE ARCHÄOLOGISCHEN FUNDE AUS DEN NOTGRABUNGEN AUF DEM WALDSTEIN-PLATZ IN JIČÍN IN DEN JAHREN 1997–2009

Der größte Platz in Jičín diente als das Zentrum der Stadt, die zwischen den Jahren 1293 und 1304 gegründet wurde. Der ursprüngliche längliche Grundriss mit der regelmäßigen Disposition änderte sich nach einigen Bränden. Da die Erbauer von neuen Häusern nicht die ursprüngliche Form des Platzes hielten, bewegte sich die Straßenlinie des ganzen Umfangs des Platzes in beiden Richtungen. Der Platz wurde mit Wasser durch Wasserleitungen in drei Brunnen versorgt. Aus diesen Brunnen wurde es später in die Häuser und in das Jesuitenkolleg verteilt. Den größten Fundkomplex stellen bewegliche Funde aus dem Haus auf dem nordöstlichen Rand des Platzes, das im Jahre 1589 durch das Feuer vernichtet wurde, dar. Ein wertvoller Gegenstand stellt ein Militärknopf aus der Offizier-Uniform dar, der im südöstlichen Rand des Platzes aufgedeckt wurde.

Abb. 1. Jičín, Waldstein-Platz, die Ansicht vom Süden, 10. 4. 1999

Abb. 2. Jičín, Waldstein-Platz in den Jahren 2008-2009. 1–5 Die Etappen der Umpflasterung des Platzes

Abb. 3. Jičín, Waldstein-Platz im Jahre 2009. Die Brunnen und die Wasserleitungen aus Holz

Abb. 4. Jičín, Waldstein-Platz im Jahre 2009. Die Wasserleitung in den Residenzteil des Schlosses

Abb. 5. Jičín, Waldstein-Platz im Jahre 2009. Die Wasserleitung zum südwestlichen Rand des Platzes

Abb. 6. Jičín, Waldstein-Platz im Jahre 2009. Der Zierknopf aus dem 17. Jahrhundert